

S., Khan R.U., Mazzei D., Laudadio V., 2012 – Milk quality, manufacturing properties and blood biochemical profile from dairy cows fed pea (*Pisum sativum* L.) as dietary protein supplement. Arch. Tierz. 55 (2), 132-139. 49. Turyk Z., Osek M., Wasilowski Z., Janocha A., 2003 – Wartość rzeźna i jakość mięsa tuczników żywionych mieszankami z udziałem wytlóków rzepakowych i grochu pastewnego. Zesz. Nauk. Przeg. Hod. 68 (2), 291-298. 50. Tywończuk J., Lipiński K., Lewicki C., Rapczyńska I., Goschorski B., 1994 – Zastosowanie śrutki poekstrakcyjnej rzepakowej „0” lub bobiku i peluski w mieszankach z udziałem pszenicy w żywieniu tuczników. Acta Acad. Agric. Tech. Olst., Zootech. 42, 87-96. 51. Van Nevel C., Seynaeve M., Van De Voorde G., De Smet S., Van Driessche E., De Wilde R., 2000 – Effect of increasing amounts of *Lupinus albus* seeds without or with whole egg powder in the diet of growing pigs on performance. Anim. Feed Sci. Tech. 83, 89-101. 52. Vicenti A., Toteda F., Di Turi L., Cocca C., Perrucci M., Melodia L., Ragni M., 2009 – Use of sweet lupin (*Lupinus albus* L. var. Multitalia) in feeding for Podolian young bulls and influence on productive performances and meat quality traits. Meat Sci. 82, 247-251. 53. Volek Z., Marounek M., 2009 – Whole white lupin (*Lupinus albus* cv. Amiga) seeds as a source of protein for growing–fattening rabbits. Anim. Feed Sci. Tech. 152, 322-329. 54. Volek Z., Marounek M., 2011 – Effect of feeding growing–fattening rabbits a diet supplemented with whole white lupin (*Lupinus albus* cv. Amiga) seeds on fatty acid composition and indexes related to human health in hind leg meat and perirenal fat. Meat Sci. 87, 40-45. 55. Volek Z., Volková L., Marounek M., 2013 – Effect of a diet containing white lupin hulls (*Lupinus albus* cv. Amiga) on total tract apparent digestibility of nutrients and growth performance of rabbits. World Rabbit Sci. 21 (1), 17-21. 56. Wierzbicki M., 2014 – Modele zwierzęce w badaniach medycznych, biologicznych i zootechnicznych. Przeg.

Hod. 6, 26-28. 57. Zduńczyk Z., Jankowski J., Mikulski D., Mikulska M., Lamparski G., Słominski B.A., Juśkiewicz J., 2014 – Growth performance, gastrointestinal function and meat quality in growing-finishing turkeys fed diets with different levels of yellow lupine (*L. luteus*) seeds. Arch. Anim. Nutr. 68 (3), 211-226. 58. Zduńczyk Z., Jankowski J., Rutkowski A., Sosnowska E., Drażbo A., Zduńczyk P., Juśkiewicz J., 2014 – The composition and enzymatic activity of gut microbiota in laying hens fed diets supplemented with blue lupine seeds. Anim. Feed Sci. Tech. 191, 57-66. 59. Zduńczyk Z., Juśkiewicz J., Flis M., 1996 – Effect of dehulling white lupin (*Lupinus albus*) on protein utilization by rats. J. Anim. Feed Sci. 5 (3), 281-288. 60. Zduńczyk Z., Juśkiewicz J., Frejnagel S., Gulewicz K., 1998 – Influence of alkaloids and oligosaccharides from white lupin seeds on utilization of diets by rats and absorption of nutrients in the small intestine. Anim. Feed Sci. Tech. 72, 143-154. 61. Zijlstra R.T., Lopetinsky K., Beltranena E., 2008 – The nutritional value of zero-tannin faba bean for grower-finisher pigs. Can. J. Anim. Sci. 88 (2), 293-302. 62. Zralý Z., Písaříková B., Trčková M., Herzig I., Jůzl M., Simeonová J., 2006 – Effect of lupine and amaranth on growth efficiency, health and carcass characteristics and meat quality of market pigs. Acta Vet. Brno 75, 363-372. 63. Zralý Z., Písaříková B., Trčková M., Herzig I., Jůzl M., Simeonová J., 2007 – The effect of white lupine on the performance, health, carcass characteristics and meat quality of market pigs. Vet. Med. Czech. 52 (1), 29-41. 64. Zwoliński C., Gugolek A., Strychalski J., Kowalska D., Chwastowska-Siwiecka I., Konstantynowicz M., 2017 – The effect of substitution of soybean meal with a mixture of rapeseed meal, white lupin grain and pea grain on performance indicators, nutrient digestibility and nitrogen retention in Popielno White rabbits. J. Appl. Anim. Res. 45 (1), 570-576.

LXXXI Zjazd Naukowy PTZ w Warszawie

Istniejące od 1922 roku Polskie Towarzystwo Zootechniczne realizuje swoją działalność m.in. poprzez coroczne zjazdy. LXXXI Zjazd Naukowy PTZ odbywał się w Warszawie, 21-23 września 2016 r., wpisując się w obchody Jubileuszu 200-lecia Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz 65-lecia Wydziału Nauk o Zwierzętach.

Ogromny postęp, jaki dokonał się w naukach zootechnicznych w ostatnich latach oraz przewidywany w nadchodzących dekadach, odzwierciedla temat przewodni Zjazdu: „INNOWACYJNOŚĆ NAUK O ZWIERZĘTACH W XXI WIEKU”. Organizatorem przedsięwzięcia było Warszawskie Koło PTZ oraz Wydział Nauk o Zwierzętach SGGW w Warszawie. W Zjeździe uczestniczyło ponad 220 osób, pracowników naukowych uczelni wyższych i instytutów naukowych, doktorantów i studentów oraz przedsiębiorców i hodowców. Patronatem Honorowym Zjazdu objęli: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pan Krzysztof Jurgiel, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Pan Jarosław Gowin, Marszałek Województwa Mazowieckiego Pan Adam Struzik, Burmistrz Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy Pan Robert Kempa oraz JM Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie Pan prof. dr hab. Wiesław Bielawski. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi reprezentowała na Zjeździe Pani dr Ewa Lech, a władze Uczelni i Wydziału – Pan prof. dr hab. Jan Niemiec (fot. IV str. okł.). Patronat medialny sprawowały czasopisma branżowe Farmer i TopAgrar.

Zjazd PTZ w Warszawie był doskonałą okazją do wyróżnienia zasłużonych pracowników nauki działających na rzecz polskiego rolnictwa. Odznaczenia państwowe i resortowe wręczyła Pani Ewa Lech – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a honorowe PTZ – Prezes prof. dr hab. Roman Niżnikowski.

Na podstawie art. 138 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odznaczył Panią profesor Elżbietę Małgorzatę Martyniuk Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej w dziedzinie genetyki zwierząt oraz za zasługi dla polskiej gospodarki. Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pana Krzysztofa Jurgieła odznaki „Zasłużony dla Rolnictwa” przyznano następującym osobom: dr Dorota Krencik (KCHZ, Koło Bydgoskie), dr Jan Słószarz (SGGW, Koło Warszawskie), prof. dr hab. Jacek Skomiał (IFiZZ PAN w Jabłonninie, Koło Warszawskie), prof. dr hab. Zbigniew Sobek (UP w Poznaniu, Koło Poznańskie).

W imieniu odznaczonych głos zabrała prof. Elżbieta Martyniuk: *Pani Minister, Pani Przewodnicząca, Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy, jestem bardzo wzruszona i wdzięczna za to olbrzymie wyróżnienie, na które nie zasługuję. W moim przekonaniu jest to wyraz uznania Resortu Rolnictwa dla sukcesów w ochronie zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, jakie uzyskaliśmy w Polsce na przestrzeni ostatnich 20 lat, od kiedy to w sposób skoordynowany prowadzimy te działania. W tym okresie zwiększyliśmy na niespotykaną skalę uczestnictwo rolników i hodowców w programach ochrony in-situ zagrożonych populacji, obejmując tymi programami blisko 100 000 samic pochodzących z ponad 80 ras, linii i odmian. Chciałabym podzielić się tym odznaczeniem ze wszystkimi Koleżankami i Kolegami, którzy od lat poświęcają swój czas i umiejętności pracując w Zespole koordynacyjnym i Grupach roboczych, uczestnicząc w opracowywaniu programów ochrony poszczególnych ras w obrębie wielu gatunków zwierząt, nadzorując ich realizację i monitorując efekty. Wszystkim Państwu serdecznie za to dziękuję. To dzięki Państwa wysiłkom udało nam się opracować Krajową Strategię i Plan działań na rzecz zrównoważonego użytkowania i ochrony zasobów genetycznych zwierząt. Jest naszym dużym sukcesem, że nie tylko związki hodowców aktywnie uczestniczą we wdrażaniu Strategii, ale wiele działań na rzecz priorytetów priorytetów podejmowanych jest przez inne podmioty: ośrodki doradztwa rolniczego, urzędy marszałkowskie i administrację.*

Chciałabym także podziękować Dyrekcji Instytutu Zootechniki – PIB, który od 2001 roku, z delegacji Ministra Rolnictwa, koordynuje te działania w kraju – za stworzenie świetnego Zespołu koordynatorów dla poszczególnych gatunków zwierząt, którzy współpracując na co dzień z hodowcami uczestniczącymi w programach ochrony, promując użytkowanie i walory ras rodzimych w terenie. Dziękuję za pełne zrozumienie i zaangażowanie w działania na rzecz zachowania jak najszerszej bazy genetycznej dla przyszłych potrzeb hodowli i produkcji. Szanowni Państwo, jeszcze raz pięknie dziękuję za to symboliczne odznaczenie, które jest odznaczeniem dla nas wszystkich.

Decyzją Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego Odznaki Honorowe PTZ otrzymały następujące osoby: dr hab. Ewa Kapkowska, prof. UR (UR w Krakowie, Koło Krakowskie), prof. dr hab. Czesław Klocek (UR w Krakowie, Koło Krakowskie), prof. dr hab. Maria Osek (UPH w Siedlcach, Koło Siedleckie), prof. dr hab. Mieczysław Ratajszczak (UP w Poznaniu, Koło Poznańskie).

Wzorem poprzednich lat zorganizowano konkursy prac doktorskich i magisterskich z zakresu nauk zootechnicznych. W 9. edycji Konkursu na najlepszą pracę doktorską przyznano po jednej nagrodzie I, II i III stopnia oraz dwa wyróżnienia. W 33. edycji Konkursu na najlepszą pracę magisterską przyznano: 5 nagród pierwszych, 6 – drugich, 4 – trzecie i 3 wyróżnienia oraz nagrodę specjalną. Z inicjatywy Zarządu Sekcji Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej po raz pierwszy ufundowano Nagrodę Specjalną im. Profesora Bronisława Raka – inicjatora konkursu, dla autora najlepszej pracy o walorach praktycznych służących rozwojowi zrównoważonego rolnictwa. Nagrodę otrzymał doktorant z WNZ SGGW Pan mgr inż. Marcin Sońta. Nagrody i wyróżnienia wręczyli Prezes PTZ Pan prof. dr hab. Roman Niżnikowski i wiceprezes PTZ Pan prof. dr hab. Tomasz Gruszecki. Listę laureatów konkursów zamieszczono w „Przeglądzie Hodowlanym” nr 5/2016 oraz na stronie internetowej PTZ.

W czasie obrad plenarnych, którym przewodniczył prof. dr hab. Jan Niemiec, wygłoszono cztery referaty wiodące, których autorzy rozwinęli problematykę sygnalizowaną w temacie przewodnim zjazdu. Prof. dr hab. Jarosław O. Horbańczuk z Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu przedstawił temat „Innowacyjne kierunki badań w obszarze nauk o zwierzętach”, prof. dr hab. Ewa Sawosz z Wydziału Nauk o Zwierzętach SGGW w Warszawie – „Dylematy nanobiotechnologii”, dr hab. Elżbieta Martyniuk również z WNZ SGGW – „Nowe uregulowania prawne dotyczące dostępu do zasobów genetycznych zwierząt i ich potencjalny wpływ na prace hodowlane i badania naukowe”. Ostatni wykładowca – mgr Andrzej Janowski, reprezentujący Zakład Wylęgu Drobiu „Malec”, przedstawił dokonania firmy wygłaszając referat „20 lat drobiarstwa w Dębówce”. Referaty zostały opublikowane w „Przeglądzie Hodowlanym” nr 5/2016.

W pierwszym dniu Zjazdu odbyła się Sesja Konkursowa Młodych Naukowców. Na konkurs nadesłano 31 prac z 10 ośrodków naukowych: UR w Krakowie, UTP w Bydgoszczy, UP w Poznaniu, UP we Wrocławiu, UPH w Siedlcach, UP w Lublinie, UR w Rzeszowie, UWM w Olsztynie, a także IGiHZ PAN w Jastrzębcu oraz SGGW w Warszawie. Na potrzeby przeprowadzenia Sesji Konkursowej Młodych Naukowców przygotowano nowy regulamin. W trzech zespołach oceniających, tworzących Komisję Konkursową, pracowali: prof. dr hab. Paweł Bielański – IZ PIB Kraków, prof. dr hab. Tomasz Daszkiewicz – UWM Olsztyn, prof. dr hab. Wojciech Kapelański – UTP Bydgoszcz, prof. dr hab. Anna Stachurska – UP Lublin, prof. dr hab. Olga Szeleszczuk – UR Kraków, prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski – UP Poznań, prof. dr hab. Anna Wójcik – UWM Olsztyn, dr hab. Maria Bogdzińska – UTP Bydgoszcz, dr hab. Beata Kuczyńska – SGGW Warszawa, dr hab. Aurelia Radzik-Rant – SGGW Warszawa, dr hab. Ewa Skrzypczak – UP Poznań, dr Anna Milczarek – UPH Siedlce.

W sesji anglojęzycznej zwyciężyła Joanna Składanowska z UP w Poznaniu, II miejsce przyznano Marcie Bykowskiej także z UP w Poznaniu, a III – Aleksandrze Kalińskiej z SGGW w Warszawie. Komisja postanowiła też wyróżnić wystąpienie Rafała Maciaszka – studenta SGGW w Warszawie. W sesji pol-

skojęzycznej przyznano trzy równorzędne I miejsca, wyróżniono też 6 wystąpień. Zwycięzcami zostali Patrycja Florczuk i Marcin Sońta z SGGW w Warszawie oraz Edyta Wojtas z UP we Wrocławiu. Wyróżnienia otrzymali: Marcin Brzozowski z UTP w Bydgoszczy oraz Michał Kmiecik z UR w Krakowie, a z SGGW w Warszawie – Gabriela Halik, Wioleta Knizewska, Barbara Zajdel i Mateusz Makarski.

W drugim dniu Zjazdu prezentowano referaty i komunikaty naukowe w Sekcjach Specjalistycznych. Przedstawiane w formie prezentacji doniesienia naukowe były wybrane z puli 224 prac zgłoszonych na Zjazd i opublikowanych w materiałach konferencyjnych. W czasie obrad toczyły się twórcze dyskusje związane z polską hodowlą oraz jej miejscem w rolnictwie europejskim.

Konferencji towarzyszyły trzy niezwykle interesujące wystawy, przygotowane przez pracowników i studentów WNZ SGGW. Na pierwszej z nich pt. „Świat pierzastych przyjaciół” dr Monika Łukasiewicz wraz ze studentami z Koła Naukowego AVES zaprezentowała kury ozdobne i ptaki drapieżne. Na wystawie pt. „Kod codzienności – kody kultury” zwiedzający mogli obejrzeć wiele interesujących polskich i europejskich makatek ze zbiorów prywatnych dr Danuty Sztych, natomiast mgr Anna Kurek przedstawiła swoje prace w ramach wystawy „Moje latające krowy” – akwarela i rysunek (fot. IV str. okł.). Uczestnicy zjazdu mogli też bliżej poznać Warszawę i Mazowsze. Organizatorzy zaproponowali gościom zwiedzanie Muzeum Powstania Warszawskiego oraz Pałacu Kultury i Nauki, a także wyjazd do Stadny Koni w Walewicach i Muzeum Ziemi Łowickiej w Małżycach.

W czasie Zjazdu odbyło się Walne Zebranie Członków PTZ. Prof. dr hab. Roman Niżnikowski przedstawił na nim sprawozdanie z 3-letniej kadencji, w której Zarząd Główny działał pod Jego kierunkiem. Dokonano też wyboru nowych władz na kolejną kadencję. Prezesem Towarzystwa ponownie został prof. dr hab. Roman Niżnikowski.

Podczas Walnego Zebrania Członków PTZ ożywiona dyskusja dotyczyła działalności Towarzystwa. Na jej podstawie sformułowano następujące wnioski:

1. Należy dołożyć starań, aby zwiększyć punktację „Roczników Naukowych PTZ”, która obecnie jest znacząco zaniżona. Można to osiągnąć poprzez:

– zgłaszanie do „Roczników Naukowych PTZ” prac na wysokim poziomie naukowym;

– promowanie „Roczników Naukowych PTZ” poprzez cytowanie prac tam zamieszczonych w publikacjach zgłaszanych do innych czasopism;

– powiązanie konkursów na najlepszą pracę magisterską i doktorską z publikowaniem wyników tych prac w „Rocznikach Naukowych PTZ”;

– umożliwienie publikowania w „Rocznikach Naukowych PTZ” prac wyróżnionych magistrantów/doktorantów bez opłat lub ze zniżką;

– włączenie Sekcji Specjalistycznych PTZ w aktywizowanie działalności publikacyjnej ich członków.

2. Należy kontynuować inicjatywę organizowania Sesji Konkursowej Młodych Naukowców podczas dorocznych Zjazdów Naukowych PTZ. Podczas tych sesji należy promować wystąpienia w języku angielskim.

Prac związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem Zjazdu oraz wydaniem materiałów konferencyjnych podjął się Komitet Organizacyjny, w składzie: prof. dr hab. Anna Rekiel – przewodnicząca, dr hab. Joanna Gruszczyńska – sekretarz ds. organizacyjnych, dr hab. Wiesław Świderek – sekretarz ds. finansowych, dr hab. Justyna Więcek – sekretarz ds. wydawniczych, dr Beata Grzegorzówka – sekretarz ds. promocji, a także dr Krzysztof Damaziak, dr Danuta Dzierżanowska-Góryń, dr Krzysztof Głowacz, dr Monika Łukasiewicz, dr Monika Michalczyk, dr Danuta Sztych, mgr Patrycja Florczuk, mgr Anna Kurek, mgr Marcin Sońta. Z organizatorami ściśle współpracował Komitet Naukowy, którego merytoryczne wsparcie umożliwiło wydanie materiałów konferencyjnych. W skład Komitetu weszli przewodniczący Sekcji Specjalistycznych: prof. dr hab. Piotr Guliński – Sekcja Chowu i Hodowli Bydła, prof. dr hab. Anna Rekiel – Sekcja Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej, prof. dr hab.

Grażyna Jeżewska-Witkowska – Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Futerkowych, prof. dr hab. Leszek Drozd – Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Towarzystwujących i Dzikich, prof. dr hab. Tomasz Gruszecki – Sekcja Chowu i Hodowli Owiec i Kóz, dr hab. Iwona Janczarek – Sekcja Chowu i Hodowli Koni, prof. dr hab. Anna Wójcik – Sekcja Chowu i Hodowli Drobiu, dr hab. Justyna Więcek – Sesja Młodych Naukowców.

Wsparcia organizatorem Zjazdu udzielili sponsorzy: De Heus Polska, Polski Związek Łowiecki, Instytut Zootechniki PIB w Krakowie, Agencja Rynku Rolnego, GR Krzysztof Bieliński Masarnia Osiek Wielki, JRS – Rettenmaier Polska Sp. z o.o., Zakład Wylęgu Drobiu „Malec”, PELLON Sp. z o.o., DROSED – Drosed Surowiec Sp. z o.o. Grupa Drosed, DSM – DSM Nutritional Products Sp. z o.o., BELLAKO Sp. z o.o., HUSSE (Husse Ursynów i Wilanów), Usługi Informatyczne Mroczko Oprogramowanie dla rolnictwa, LUBISAN Skuteczna Dezynfekcja.

Nagrody pieniężne i rzeczowe dla laureatów Sesji Konkursowej Młodych Naukowców ufundowali: Instytut Zootechniki PIB w Krakowie, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS, Dziekan Wydziału Nauk o Zwierzętach SGGW w Warszawie, Zakład Doświadczalny IZ PIB Żerniki Wielkie, MARPOL Sp. z o.o. „GĘSIA CHATA”, Wydawnictwo SGGW, Związek Kynologiczny w Polsce, DSM – DSM Nutritional Products Sp. z o.o.

Organizatorzy LXXXI Naukowego Zjazdu PTZ w Warszawie serdecznie dziękują za przyjęcie zaproszenia do udziału w Zjeździe wszystkim jego uczestnikom, zaproszonym wykładowcom i gościom oraz wolontariuszom – doktorantom i studentom SGGW, a także sponsorom. **(Anna Rekiel)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI BYDŁA

Uczestnictwo w obradach Sekcji Chowu i Hodowli Bydła zadeklarowało 40 osób, reprezentujących większość krajowych ośrodków naukowych zajmujących się tym gatunkiem zwierząt gospodarskich. Łącznie zgłoszono do prezentacji 20 doniesień naukowych. Obrady odbywały się w dwóch sesjach, w ramach których przedstawiono 1 referat i 7 komunikatów naukowych, zaprezentowanych jako doniesienia ustne. Poszczególnym sesjom przewodniczyli profesorowie: Anna Sawa, Henryk Grodzki, Piotr Guliński.

Prof. dr hab. Jędrzej Krupiński w ciekawie przedstawionym referacie wstępnym, zatytułowanym „Dotychczasowe działania na rzecz ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich w Polsce” omówił węzłowe zagadnienia związane z tą problematyką. Rozpoczynając swoje wystąpienie stwierdził, że: „obserwowany od lat 70. XX wieku postęp w hodowli zwierząt, będący wynikiem intensyfikacji produkcji realizowanej między innymi poprzez wprowadzenie na szeroką skalę wysoko produkcyjnych ras, w znacznym stopniu przyczynił się do utraty zmienności genetycznej wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich”. Fakt ten pociągnął za sobą szereg konsekwencji, z których najważniejszą jest konieczność ochrony różnorodności biologicznej. Następnie prelegent przypomniał działania prawne podejmowane przez różne gremia w tym obszarze, zwracając szczególną uwagę na te, które obowiązują aktualnie. Omawiając ochronę *in situ* Profesor stwierdził, że: „to jedna z najważniejszych metod ochrony zasobów genetycznych, gdyż umożliwia użytkowanie chronionych populacji dając możliwość przeprowadzania okresowych charakterystyk zwierząt w systemie produkcyjnym i w regionie, z którego się wywodzą lub w rejonie ich powszechnego występowania. Stosowanie metody *in situ* pozwala na dalszą adaptację zwierząt do środowiska, które również podlega zmianom.” Poinformował, że w 2015 roku w Polsce objętych programami ochrony były łącznie 83 rasy zwierząt gospodarskich, w tym 4 rasy bydła. W ramach informacji o ochronie metodami *ex situ* przypomniał, że w Banku Materiałów Biologicznych w Balicach gromadzone jest nasienie buhajów i tryków ras zagrożonych, a od 2014 roku funkcjonuje Krajowy Bank Materiałów Biologicznych, który jest jedną z najnowszych placówek tego typu w Europie. W podsumowaniu prof. Krupiński podkreślił, że: „w trakcie ostatnich dwóch dekad jakie upłynęły od ratyfikacji Konwencji o Różno-

rodności Biologicznej (CBD) udało się zrobić bardzo wiele. Działania na rzecz ochrony zasobów genetycznych przybrały bardziej zorganizowaną formę i nabrały rozpędu. Ochroną otoczono wiele cennych populacji zwierząt, wprowadzono strategie i plany działania mające zapewnić jeszcze większe bezpieczeństwo.”

W sesjach doniesieniowych przedstawiono wyniki siedmiu prac. Pierwsze doniesienie pt. „Wpływ temperamentu pierwiastek na ich użyteczność mleczną” zaprezentowała prof. dr hab. Anna Sawa z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (współautorzy: W. Neja, M. Bogucki, S. Krężel-Czopek). Autorzy analizowali wpływ zachowania pierwiastek na cechy ich użyteczności mlecznej. Z bazy danych systemu SYMLEK zebrali informacje o temperamencie i młeczności 12 028 krów pierwiastek rasy phf, należących do populacji aktywnej na Pomorzu i Kujawach. Jako wynik swoich obserwacji autorzy podali, że krowy pobudliwe (agresywne) osiągały wyższą wydajność dobową i laktacyjną w porównaniu z normalnymi i powolnymi.

Bardzo interesujące było doniesienie pt. „Dój ćwiartkowy w grupie pierwiastek i wieloródek” przedstawione przez dr hab. Beata Sitkowską z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (współautorzy: D. Piwczyński, J. Aerts). Celem badań było przeanalizowanie parametrów doju grupy krów pierwiastek i wieloródek w zrobotyzowanym systemie doju. Przeprowadzone analizy wykazały istotną różnicę między parametrami doju pierwiastek i wieloródek dojonych za pomocą robotów udojowych. Związane one były głównie z czasem doju przednich i tylnych ćwiartek wymienia – w grupie pierwiastek różnice te wyniosły około 30 s, a w grupie wieloródek ponad 40 s.

W kolejnej pracy, referowanej przez mgr Klaudię Domaradzką z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (współautorzy: M. Kuczaj, A. Mizera) oceniano skład chemiczny i jakość mleka produkowanego w różnych typach obór. Wykazano, że krowy utrzymywane w oborze uwięziowej i dojone dojarką przewodową produkowały mleko o istotnie ($p \leq 0,01$) lepszych parametrach jakościowych (LKS = 179 tys./ml, OLB = 60,0 tys./ml) w porównaniu do rówieśnic utrzymywanych w oborach uwięziowych i dojonych dojarką bańkową oraz oborach wolnostanowiskowych i dojonych w hali udojowej.

Prof. dr hab. Zbigniew Sobek z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (współautorzy: J. Różańska-Zawieja, A. Szabelska, A. Nienartowicz-Zdrojewska, I. Siatkowski, J. Zyrpach-Walczak) przedstawił doniesienie pt. „Ocena dokładności wybranych modeli liniowych stosowanych do szacowania współczynnika odziedziczalności w populacji bydła mlecznego”. Materiał do badań stanowiła baza danych krów mlecznych rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej odmiany czarno-białej, objętych oceną wartości użytkowej w Polsce. Zebrane dane dotyczyły 491 336 krów, które wycieliły się w latach 2005-2010, a analizowaną cechą była długość ciąży. W konkluzji autorzy podali, że model uwzględniający dwa efekty losowe: ojciec i obora, uzyskał najlepszą ocenę dla badanej cechy długości ciąży w analizowanej populacji. Przeanalizowanie różnorodnych modeli potwierdziło, że model musi być dopasowany do specyfiki populacji, a jego dokładność musi być zweryfikowana.

Celem kolejnej pracy pt. „Ocena dobrostanu krów mlecznych na podstawie ich zachowania” zaprezentowanej przez dr hab. Annę Wójcik z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (współautorzy: K. Karbowska, D. Dziegiel) było przedstawienie behawioru krów mlecznych jako wskaźnika dobrostanu. Autorzy prowadzili obserwacje w okresie lata w gospodarstwie ekologicznym, które specjalizuje się w hodowli bydła mlecznego. Krowy utrzymywane były w oborze na głębokiej ściółce, w ciągu dnia przebywały na pastwisku. Wykazano, że w wolnostanowiskowym systemie utrzymania krów, które jest najkorzystniejsze z punktu widzenia ich dobrostanu, miał miejsce stabilny układ hierarchiczny wśród zwierząt, który dotyczył ich zachowania zarówno w budynku, jak i na pastwisku. Osobniki stojące najwyżej w hierarchii wybierały lepsze miejsca do wypoczynku i pobierania runi na pastwisku. Agresywniejsze zachowania krów stojących na czele stada obserwowano jedynie

przy stole paszowym. Przeprowadzone obserwacje wykazały także tworzenie swoistych grup krów, które trzymały się razem, razem szły do doju, wybierały legowiska obok siebie oraz razem jadły. Takie grupy tworzyły zwierzęta w podobnym wieku i o podobnej masie ciała.

Ciekawe z aplikacyjnego punktu widzenia było doniesienie zaprezentowane przez mgr Martynę Mońka z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (współautor: B. Król) pt. „Analiza odchowu cieląt w aspekcie różnych systemów odpajania”. Materiał badawczy stanowiło 20 cieląt rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej odmiany czarno-białej. Testowano dwa systemy pojenia cieląt: bezpośrednio z wiader i z wiader wyposażonych w smoczki. Cielęta ważono bezpośrednio po porodzie, a następnie czterokrotnie: po zakończeniu okresu pojenia siarą (w 7. dniu życia) oraz w 14., 21. i 28. dniu życia. Średnie dobowe przyrosty w grupie cieląt pojonych z wiader przy użyciu smoczków wynosiły 57,58 kg ($\sigma=4,09$), natomiast w grupie cieląt pojonych bezpośrednio z wiader – 55,39 kg ($\sigma=3,60$). Nie wykazano istotnych statystycznie różnic pomiędzy sposobem pojenia cieląt a ich masą ciała.

Dr Ewa Salamończyk z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (współautorzy: M. Zembrzycki, P. Guliński) w ostatnim z wygłaszanych doniesień zaprezentowała wyniki pracy pt. „Próba określenia poziomu aplikacji zasad optymalnego odchowu cieląt w wybranych stadach bydła wschodniej Polski”. Badaniem ankietowym dotyczącym znajomości i wykorzystania zasad prawidłowego odchowu cieląt objęto 30 hodowców bydła mlecznego zamieszkujących jedną z gmin wiejskich powiatu zambrowskiego (woj. podlaskie). Pytania w ankiecie podzielono na trzy grupy, dotyczące: żywienia cieląt w pierwszych dniach życia, żywienia cieląt paszami stałymi, warunków utrzymania cieląt. Wykazano, że hodowcy zdają sobie sprawę, jak ważne jest podanie pierwszej siary w ciągu dwóch godzin po porodzie. Wiedzieli też, że wczesne podanie siary stanowi podstawę dla nabycia odporności biernej cielęcia. Pytani rolnicy w znacznej większości (87%) nie badali jakości podawanej siary oraz nie zamrażali nadwyżek siary z pierwszego udoju (74%). **(Piotr Guliński)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI TRZODY CHLEWNEJ

W Sekcji Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej odbyły się dwie sesje problemowe, w których uczestniczyło 30 słuchaczy. Zebrani wysłuchali dwóch referatów i dziewięciu doniesień naukowych, wybranych spośród 41 nadesłanych.

Sesję I poprowadziły dr hab. Ewa Skrzypczak z UP w Poznaniu oraz dr hab. Justyna Więcek z SGGW w Warszawie. W czasie obrad wygłoszono dwa referaty, bardzo ważne dla hodowli i praktyki produkcyjnej. Magdalena Szyndler-Nęcza z Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie przygotowała wraz z zespołem (współautorzy: Robert Eckert, Tadeusz Blicharski, Mirosław Tyra) temat „Predykcja wartości użytkowej świń w oparciu o pomiar przyżyciowe przy wykorzystaniu sztucznych sieci neuronowych”. W opinii autorów opracowania prawidłowe oszacowanie wartości hodowlanej świń podlegających selekcji zależy od rzetelnego określenia podstawowych parametrów oceny własnej (przyżyciowej) zwierząt. Ocena przyżyciowa młodych zwierząt polega na określeniu przyrostów dziennych oraz procentowej zawartości mięsa w tuszy, które szacuje się na podstawie pomiaru grubości słoniny grzbietowej oraz wysokości mięśnia najdłuższego grzbietu, aparatem ultradźwiękowym typu Piglog 105. W ciągu wielu lat pracy hodowlanej doskonalono metodę oceny przyżyciowej, zwiększając jej precyzyjność. W celu jak najbardziej dokładnego wykonania pomiarów zwierząt, testowano i adaptowano nowe urządzenia pomiarowe. Równocześnie poszukiwano rozwiązań matematycznych, które pozwolą z jak najmniejszym błędem oszacować procentową zawartość mięsa w tuszy. Realizowano to przede wszystkim poprzez doskonalenie równań regresji liniowej i ich aktualizację, w oparciu o aktualne dane z oceny świń hodowanych w kraju. W ostatnim czasie rozwój techniki komputerowej oraz doskonalenie analiz matematycznych stworzyły możliwości zastosowania do predykcji procentowej zawartości mięsa w tuszy stosunkowo nowego narzę-

dzia, jakim są sztuczne sieci neuronowe (SSN). Inspiracje do prac nad SSN czerpano bezpośrednio z badań nad budową i funkcjonowaniem ludzkiego mózgu, którego podstawowym elementem jest neuron, czyli komórka przesyłająca i przetwarzająca sygnały na drodze elektrochemicznej. Matematyczny model neuronu jest ogromnym uproszczeniem swojego naturalnego pierwowzoru. Podsumowując wyniki przeprowadzonych badań Autorzy stwierdzili, że: „w oparciu o wyniki kontroli użyteczności tucznej i rzeźnej świń dokonane przyżyciowo, sztuczne sieci neuronowe (SSN23) estymują procentową zawartość mięsa w tuszy młodych loszek z błędem bezwzględnym MAE = 2,2 i korelacją $R = 0,72$. Wykorzystanie opracowanego modelu SSN23 do szacowania procentowej zawartości mięsa w tuszy loszek pozwoli na określenie u 68% ocenianych osobników mięsności w granicach błędów od -2,4% do 2,71% oraz 29,82% osobników w granicach błędów od -0,70% do 1,01%.

Dr Tomasz Schwarz z Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UR w Krakowie opracował wraz z zespołem (współautorzy: Jacek Nowicki, Ryszard Tuz, Maciej Murawski, Adam Zięcik, Barbara Brudzisz, Paweł M. Bartlewski) referat na temat „Modyfikacje procesów rozrodczych loch w wyniku zastosowania środków uspokajających jako prewencji zachowań agresywnych”. Celem badań stanowiących cykl odrębnych doświadczeń było określenie produkcyjnych, fizjologicznych i behawioralnych wskaźników u loch poddanych łagodnej sedacji po odsadzeniu prosiąt w celu ograniczenia agresji, walk hierarchicznych i stresu z nimi związanego. Przeprowadzono trzy eksperymenty. Pierwszym objęto 1799 loch odsadzonych w ciągu zamkniętego roku produkcyjnego w fermie komercyjnej, z których 619 tuż po zestawieniu grupy otrzymało iniekcję domięśniową azaperonu (Stresnil) (dawka 1 ml/20 kg m.c.). Analizowano wskaźniki użyteczności rozplodowej, uwzględniając porę roku i wiek loch. Doświadczenie drugie przeprowadzono na 36 lochach pierwiastkach; 18 samicom podano azaperon. Analizowano zachowanie zwierząt w okresie od odsadzenia do pokrycia. W doświadczeniu trzecim obiektem badań były 24 lochy pierwiastki; 12 samic poddano identycznej procedurze jak w doświadczeniu 1. Analizowano wskaźniki endokrynologiczne stresu (kortyzol) oraz rozrodu (estradiol i LH) oraz folikularną funkcję jajników (diagnostyka USG w okresie od odsadzenia do pokrycia). Badacze podali, że azaperon okazał się preparatem skutecznym w łagodzeniu agresji loch, jednak poza 1-godzinny okres sedacji, lochy doświadczały wykazywały większą aktywność dobową niż kontrolne. Sekrecja kortyzolu nie różniła się istotnie pomiędzy grupami, zaś wydzielanie LH po podaniu azaperonu było istotnie upośledzone, co skutkowało opóźnieniem wzrostu pęcherzyków i owulacji, obniżeniem skuteczności krycia, jednak wyższą liczbą prosiąt urodzonych w miocie.

Wygłoszone referaty spotkały się z życzliwym przyjęciem słuchaczy i wywołały ożywioną dyskusję.

Dr Aurelia Mucha z IZ PIB w Krakowie przedstawiła wyniki badań na temat „Zmiany w liczbie prosiąt czystorasowych i mieszańców wbp i pbz urodzonych i odchowanych w miocie w bydgoskim i poznańskim rejonie hodowlanym”. Autorka podała, że do kryteriów selekcji w krajowym programie hodowlanym wprowadzono w 2008 roku zbiorczą wartość hodowlaną BLUP – ZWH. Dla ras matecznych największy nacisk położono na liczbę prosiąt odchowanych do 21. dnia życia (42%), a mniejszy na liczbę prosiąt urodzonych w miocie (18%). W fermach zarodowych prowadzi się nie tylko kojarzenia czystorasowe, ale również krzyżowanie międzyrasowe, w celu produkcji knurków i loszek mieszańców. Dlatego celem pracy była analiza zmian w liczbie prosiąt czystorasowych i mieszańców wbp i pbz urodzonych w miocie i odchowanych do 21. dnia życia na terenie bydgoskiego i poznańskiego rejonu hodowlanego na przestrzeni ostanich 10 lat. Materiał do badań stanowiły prosięta z miotów pochodzących po rodzicach tej samej rasy wbp i pbz (prosięta czystorasowe: wbp – 32 523 mioty i pbz – 56 480 miotów) oraz prosięta z miotów pochodzących od loch wbp krytych knurami pbz oraz loch pbz krytych knurami wbp (prosięta mieszańce: wbp x pbz – 52 289 miotów i pbz x wbp – 33 664 mioty). Analizę zmian prowadzono na podstawie liczby prosiąt urodzonych

w miocie i odchowanych do 21. dnia życia przez lochy wieloródki w latach 2006-2015. Przeprowadzona analiza nie wykazała jednorodnego wzrostu wartości cech rozplodowych. Prowadzenie selekcji w oparciu o BLUP-ZWH nie daje natychmiastowych efektów, gdyż jest to proces długotrwały. Potrzeba czasu, aby uzyskać wyniki rozrodu kolejnych pokoleń, które były selekcyjonowane według nowych założeń programu hodowlanego.

Dr hab. Magdalena Sobczyńska z IGiHZ PAN w Jastrzębcu przedstawiła doniesienie naukowe „Syndrom drugiego miotu – czynniki ryzyka i konsekwencje hodowlane”, przygotowane wspólnie z Tadeuszem Blicharskim i Agnieszką Wardą (POL-SUS). Syndrom drugiego miotu (SDM) definiuje się jako zmniejszenie lub utrzymanie takiej samej liczebności prosiąt urodzonych w drugim miocie, jak w pierwszym. Powszechnie uważa się, że występowanie SDM skutkuje krótszym okresem użytkowania loch, co wiąże się z mniejszą liczbą urodzonych i odsadzonych prosiąt w tym okresie i pogorszeniem wyników ekonomicznych stada. Celem pracy było zbadanie zależności między kondycją loch po pierwszym oprosieniu wyrażoną występowaniem SDM a m.in. liczbą miotów, długością użytkowania (LPL, liczba dni od pierwszego do ostatniego oprosienia) oraz liczbą odsadzonych prosiąt na rok użytkowania. Analizą objęto dane dla 23 354 loch pbz urodzonych w latach 1995-2010 i pochodzących ze 154 stad o liczebności >20 sztuk. Syndrom drugiego miotu wykazało 49% loch. Prawdopodobieństwo wystąpienia SDM spadało ze wzrostem wieku pierwszego oprosienia ($P=0,03$), wpływ pozostałych czynników na tę cechę był nieistotny. Późniejszy wiek pierwszego oprosienia związany był z mniejszą liczbą miotów i krótszym okresem LPL, lecz z większą liczbą odchowanych w roku prosiąt. Średnia grubość słoniny i szacowana mięsność ujemnie wpływała na liczbę miotów i LPL ($P<0,01$). Wysokość oka połędwicy miała korzystny wpływ na liczbę miotów i LPL ($P<0,01$). Stwierdzono brak zależności między występowaniem syndromu drugiego miotu a długością użytkowania i produktywnością w populacji loch pbz. Dane nie obejmowały loszek, które zostały wybrakowane już po pierwszym oprosieniu, co wyeliminowało z badań osobniki najbardziej wrażliwe, o najniższej kondycji lub z problemami reprodukcyjnymi. W konkluzji opracowania Autorzy stwierdzili, że należy większą uwagę zwrócić na wcześniej kryte loszki, które są bardziej podatne na występowanie syndromu drugiego oprosienia.

Sesję II poprowadzili dr Tadeusz Blicharski – Dyrektor Biura POLSUS w Warszawie oraz dr hab. Grzegorz Żak z IZ PIB w Krakowie. W tej części obrad doniesienie naukowe pt. „Zawartość witaminy C w siarze i mleku loch” przedstawiła dr hab. Ewa Skrzypczak z Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach UP w Poznaniu (współautorzy: Grażyna Czyżak-Runowska, Karolina Szulc i Sylwia Bielińska-Nowak z UP w Poznaniu oraz Marek Babicz i Kinga Kropiwić z UP w Lublinie). Prelegentka stwierdziła, że witamina C ma istotny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie organizmów żywych, w tym m.in. na układ odpornościowy zwierząt. Niektóre zwierzęta syntetyzują witaminę C, niestety do grupy tej nie zalicza się świnie. Dlatego ważna jest jej zawartość w siarze i mleku loch, pierwszym pokarmie prosiąt noworodków. Badaniem objęto 60 loch rasy złotnickiej białej, od których ręcznie zdajano próby do badań. Zawartość wit. C w siarze była dwukrotnie większa niż w mleku w 7. dniu laktacji, natomiast w kolejnych dniach trwania laktacji koncentracja wit. C w mleku wykazywała niewielki, ale stabilny wzrost. Wykazano wpływ kolejnej laktacji na zawartość wit. C w siarze i mleku loch. W siarze jej zawartość była największa w 4. laktacji, a w mleku w 6. i 7. laktacji. Zdaniem Autorów, wyniki motywują do dalszych badań i wskazują na potrzebę kontynuacji działań w kierunku oceny zależności między zawartością wit. C w wydzielinie gruczołu mlekowego a odchowem prosiąt.

Dr Dariusz Lisiak z Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Poznaniu przygotował wraz z Piotrem Janiszewskim (IBPRS) i Piotrem Ślósarzem (WMWNZ UP w Poznaniu) pracę pt. „Wartościowanie tusz wieprzowych z pominięciem klasyfikacji SEUROP”. W swoim wystąpieniu przekonywał, że w obecnej sytuacji rynkowej o wartości zwierzęcia rzeźnego nie decyduje wyłącznie jego masa, lecz możliwość pozyskania du-

żej ilości cennego surowca. W związku z tym trwają prace nad doskonaleniem systemu oceny tusz i zapłaty za dostarczony żywiec. Średnia mięsność świn w Polsce w 2015 roku wynosiła 57%, a średnia masa tuszy – 92,5 kg. Obecnie prawie 75% tusz zalicza się do klasy S i E. To oznacza, że struktura populacji masowej staje się coraz bardziej jednorodna i coraz trudniej będzie ocenić świnie jakościowo, posługując się wyłącznie zawartością mięsa jako wskaźnikiem różnicującym wartość handlową żywca. Pomiary, które wykonał zespół autorów na 116 tuszach klasy E, klasyfikując je przy użyciu aparatu optyczno-igłowego CGM, pozwalają stwierdzić, że dalszy postęp w mięsności świn, a także rozbudowa systemów płatności za żywiec może doprowadzić do sytuacji, w której system SEUROP będzie niewystarczający do właściwej oceny wartości handlowej tuszy.

Dr hab. Martyna Batorska wraz z Justyną Więcek i Anną Rekiel z WNZ SGGW przygotowała prezentację i przedstawiła wystąpienie na temat „Zawartość selenu w wybranych tkankach świn w zależności od czasu i dawek podawanego SelPlexu”. Prelegentka stwierdziła, że dieta człowieka jest uboga w selen (Se). Statystyczny Polak pobiera dziennie z pożywieniem średnio 33-37 µg selenu, czyli mniej niż połowę zalecanej dawki. Jedną z możliwości zwiększenia spożycia selenu w żywności pochodzenia zwierzęcego, takiej jak mięso, mleko, jaja jest suplementacja paszy dla zwierząt gospodarskich w ten pierwiastek. Z licznych badań krajowych i zagranicznych wynika, że organiczne źródło selenu jest łatwiej przyswajalne przez organizm zwierząt niż w związkach nieorganicznych. Przeprowadzono badania na tucznikach, których celem było określenie wpływu organicznej formy selenu (drożdże selenowe *Saccharomyces cerevisiae* SelPlex) w dwóch różnych dawkach (0,3 mg lub 0,5 mg) oraz czasu jego podawania (przez jeden lub dwa okresy tuczu) na koncentrację Se w różnych tkankach świn. Stwierdzono, że zastosowanie dodatku selenu organicznego (drożdże selenowe SelPlex) w mieszankach pełnoporcjowych dla tuczników w ilości 0,3 mg/kg w II i III okresie tuczu trzyfazowego, w porównaniu z poziomem 0,5 mg/kg w ostatniej fazie tuczu, zwiększyło koncentrację selenu w mięsie i słoninie. Mięso wieprzowe o podwyższonej zawartości selenu może eliminować niedobór Se w populacji, stanowiąc element żywności funkcjonalnej.

Dr Aleksandra Cebulska i współautorzy (Wojciech Kapelański, Joanna Wiśniewska, Magdalena Drewka, Maria Bocian z WHiBZ UTP w Bydgoszczy) przedstawili doniesienie pt. „Wyniki oceny sensorycznej wędzonek długo dojrzewających z mięsa świn rodzimych ras rodzimych i tuczników towarowych”. Właściwości organoleptyczne wędlin należą do głównych czynników decydujących o wyborze określonego asortymentu mięsnego przez konsumentów. Dotyczy to również produktów wysokiej jakości, do których zaliczane są wędliny surowe długo dojrzewające. Stanowią one produkt luksusowy, a wykonane z mięsa świn ras rodzimych stają się również produktem niszowym, o ograniczonym dostępie i odpowiednio wyższej cenie. Właściwości organoleptyczne mięsa tych zwierząt, związane ze specyficznym smakiem, intensywnym zapachem czy odpowiednią barwą, znajdują również odzwierciedlenie w gotowych produktach, uzyskujących wysokie noty podczas oceny. Celem podjętych badań była szczegółowa ocena sensoryczna wędzonek surowych dojrzewających wytworzonych, w tej samej technologii, z mięsa pochodzącego od zwierząt dwóch ras rodzimych oraz tuczników towarowych. Procesowi przetwórczemu poddano szynki pozyskane od trzech grup świn: rasy puławskiej, rasy złotnickiej pstrej i mieszańców F_1 (wielka biała polska x polska biała zwistoucha) x F_1 (duroc x pietrain). Ocena sensoryczna wędzonek surowych dojrzewających wskazała na ich wysoką jakość.

Na zakończenie sesji przedstawiono wyniki badań z zakresu dobrostanu świn. Doniesienie naukowe przygotowane przez zespół w składzie: Jacek Nowicki, Barbara Brudzisz, Tomasz Schwarz, Ryszard Tuz, Katarzyna Olczak (WHiBZ UR w Krakowie) pt. „Aktywność dobową i poziom agresji warchlaków utrzymywanych w kojcach z różną ilością ściółki ze słomy”, wygłosiła mgr Barbara Brudzisz. Dyrektywa 2008/120/WE określa, że: „świnie muszą mieć stały dostęp do wystarczającej ilości mate-

riału, który mogą ruszać i w nim grzebać, takiego jak słoma, siano, drewno, trociny, kompost grzybniowy, torf lub mieszanki takich materiałów, bez narażenia na szwank zdrowia zwierząt”. Aby zapewnić możliwość odpowiedniej manipulacji obiektem, materiały wzbogacające środowisko powinny być jadalne (najlepiej by zawierały składniki pokarmowe korzystnie wpływające na procesy trawienia), nadawać się do żucia, nadawać się do rycia, powinny być niszczone. Stosowane często w praktyce plastikowe rurki, łańcuchy, piłki, butelki, opony nie spełniają wszystkich cech, dzięki którym świnię uznawałyby te elementy za atrakcyjne. Słoma jest materiałem ściółkowym bardzo często stosowanym w krajach Europy środkowej i północnej. Czysta i sucha słoma, która jest regularnie wymieniana, spełnia wszystkie cechy, które są dla świń interesujące i atrakcyjne, czyli może być spożywana, nadaje się do przedzuwania, rycia i może być niszczone. Słoma stymuluje zachowania eksploracyjne, a wyniki badań wskazują, że im jest więcej dostępnej słomy, tym większa jest ilość tych zachowań. Celem badań było określenie aktywności i poziomu agresji u warchlaków po odsadzeniu pod wpływem zadawania różnej ilości słomy jako materiału ściółkowego. Na podstawie przeprowadzonego eksperymentu autorzy stwierdzili, że większa ilość ściółki zadawanej do kojca zaowocowała skróceniem czasu spędzanego na zachowaniach agresywnych, na skutek spędzania większej ilości czasu na ryciu i badaniu otoczenia.

Na zakończenie obrad mgr Adriana Jaroszek z firmy RET-ENMAIER Polska Sp. z o.o. przedstawiła prezentację „Innowacyjne spojrzenie na włókno w żywieniu zwierząt monogastycznych”. Zamykające obrady Sekcji wystąpienie dr Jana Kościłacza z DSM Sp. z o.o., zatytułowane „Firma DSM i jej udział w żywieniu zwierząt”, dotyczyło działalności firmy na rzecz hodowców i producentów zwierząt gospodarskich. **(Anna Rekiel)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI KONI

Obrady w Sekcji Chowu i Hodowli Koni, w których uczestniczyły 22 osoby, zostały poprzedzone wystąpieniem prof. dr hab. Zbigniewa Jaworskiego z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Tematem wystąpienia była informacja o składzie i kierunkach działalności Rady ds. hodowli koni, powołanej Zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Profesor Jaworski poinformował, że w skład Rady weszło 36 przedstawicieli nauki, ekspertów i hodowców. Ich głównym zadaniem jest dokonanie oceny sytuacji w hodowli koni w Polsce, określenie zagrożeń w tym obszarze oraz sformułowanie zaleceń działań naprawczych, co w konsekwencji ma się przyczynić do rozwoju hodowli wspomnianego kierunku zwierząt. Warto nadmienić, że prof. Zbigniew Jaworski został przewodniczącym zespołu ds. bioróżnorodności i postępu biologicznego tejże Komisji. Panu Profesorowi serdecznie gratulujemy!

Następnie głos zabrała wiceprzewodnicząca Sekcji – dr Grażyna Polak z Instytutu Zootechniki – PIB, Krajowy Ośrodek Koordynacyjny w Warszawie. Celem wystąpienia było przedstawienie sprawozdania z 67. Zjazdu Europejskiej Federacji Zootechnicznej (EAAP), który odbył się w Belfaście (Irlandia Płn.), w dniach 29.08 – 02.09. 2016 r. Uczestnicy obrad dowiedzieli się przede wszystkim o przewodnich tematach i hasłach obrad w poszczególnych sekcjach. Ze względu na problematyczną i obecnie bardzo medialną kwestię dotyczącą konnego transportu nad Morskie Oko, na uwagę zasłużyła praca autorstwa S. Wageli, R. Stirnimann, E. Mulser i C. Herholz pt. „Improving equine management by new technologies: drivers and barriers” Autorzy wskazali na możliwość wspierania siły mięśni koni zaprzęgowych za pomocą napędu elektrycznego.

Kolejnym punktem obrad była prezentacja prac zgłoszonych na Zjazd. Obradom przewodniczyli: dr hab. Jadwiga Topczewska z Uniwersytetu Rzeszowskiego i dr hab. Jarosław Łuszczczyński z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Na tegoroczny Zjazd nadesłano 44 komunikaty, z czego 34 były referowane w postaci dłuższych lub krótszych prezentacji. Krótkie prezentacje były multimedialnym odpowiednikiem tradycyjnej sesji posterowej.

Prelegenci poruszali zagadnienia dotyczące różnych form użytkowania koni, w tym m.in. charakterystyki młodych koni startujących w Mistrzostwach Polski Młodych Koni w Skokach, oceny zależności między wynikami prób dzielności koni półkrwi a ich późniejszą karierą sportową, oceny wpływu sezonu na wyniki koni w zakładach treningowych, współczesnych sposobów użytkowania koni małopolskich, analizy wyników Mistrzostw Europy Młodych Jeźdźców w WKKW, parametrów biometrycznych koni arabskich czystej krwi w kontekście ich wyników wyścigowych, analizy osiągnięć koni huculskich podczas czempionatów hodowlano-użytkowych, ale i sposobu oceny przydatności koni do rekreacji lub też oczekiwań jeźdźców rekreacyjnych (prace wykonane w Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie, Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, Katedrze Hodowli i Użytkowania Koni UP w Lublinie, Katedrze Genetyki i Hodowli Koni UPH w Siedlcach, Katedrze Produkcji Zwierzęcej i Oceny Produktów Drobiarskich Uniwersytetu Rzeszowskiego).

Kolejny blok tematyczny objął zagadnienia dotyczące behawioru koni. W tym obszarze zostały zaprezentowane prace na temat reakcji behawioralnych koni w odpowiedzi na kontakt ich skóry z ręką człowieka, wpływu jeźdźca na zachowanie się koni, wpływu stresu na zachowanie się koni rekreacyjnych, wpływu sytemu utrzymania na występowanie patologii behawioralnych u koni, częstości stosowania muzykoterapii i masaży w optymalizacji procesu relaksacyjnego wyścigowych koni arabskich czystej krwi (praca wykonana w ramach projektu badawczego NCBiR – Program Badań Stosowanych, nr 180061) oraz porównania metod odchowu źrebiąt w różnych stadninach (prace wykonane w Katedrze Hodowli Koni i Jeździectwa UWM w Olsztynie, Katedrze Hodowli i Użytkowania Koni UP w Lublinie, Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie).

Prezentowane prace dotyczyły struktury rodowodowej koni szlacheńskich hodowli krajowej (prace wykonane w Katedrze Genetyki i Hodowli Koni UPH w Siedlcach i Zakładzie Hodowli Koni UP w Poznaniu), jak również aspektów genetycznych, a w tym genetycznego zróżnicowania linii żeńskich konika polskiego, genetycznych uwarunkowań nawracającej choroby obturacyjnej płuc konika polskiego, parametrów genetycznych cech pokrojowych koni szlacheńskich półkrwi oraz badań nad możliwością wykorzystania płodowego DNA koni (prace wykonane w Katedrze Genetyki i Podstaw Hodowli Zwierząt UP w Poznaniu, Katedrze Genetyki i Hodowli Koni UPH w Siedlcach i Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie m.in. we współpracy z Działem Genomiki i Biologii Molekularnej Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach).

Jak co roku pojawiły się również prace dotyczące realizacji programów ochrony zasobów genetycznych koni prymitywnych i koni ras półkrwi (prace wykonane w Dziale Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach), założycieli linii męskich i żeńskich wśród lokalnych typów koni zimmokrwistych objętych ochroną (praca wykonana w Instytucie Zootechniki PIB – Krajowy Ośrodek Koordynacyjny w Warszawie) i zootechnicznej charakterystyki kłaczy małopolskich objętych programem ochrony zasobów genetycznych (praca wykonana w Katedrze Genetyki i Hodowli Koni UPH w Siedlcach).

Sześć prac objęło zagadnienia pielęgnacji i dobrostanu koni. Tematyka dotyczyła w tym przypadku charakterystyki koni doróżkarskich, analizy rozwoju wolno żyjących tabunów koników polskich, metod korekty rogu kopytowego koni, częstości występowania schorzeń kolkowych u koni oraz oceny dobrostanu koni w Stadninie Koni Huculskich w Gładyszowie (prace wykonane w Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie i Katedrze Hodowli Koni i Jeździectwa UWM w Olsztynie we współpracy z Instytutem Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie). Wśród tematów prac zgłoszonych na Zjazd znalazła się również analiza wskaźników rozrodu kłaczy czystej krwi arabskiej w SO Białka (praca wykonana w Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie), oceny zastosowania metod analitycznych do wykrywania koniny w gotowej żywności (praca wykonana w Dziale Genomiki i Biologii Molekularnej Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach), przydatności cech zębów siecznych

do oznaczania wieku koni islandzkich (praca wykonana w Zakładzie Hodowli Koni UR w Krakowie), eksportu koni żywych w ostatnich czterech latach (praca wykonana w Katedrze Produkcji Zwierzęcej i Oceny Produktów Drobiarskich Uniwersytetu Rzeszowskiego) i charakterystyki koni rasy mugółżarskiej (praca wykonana w UR w Kostanai na terenie Kazachstanu).

W sumie najwięcej, bo aż 14 doniesień zostało zgłoszonych przez Uniwersytet Rolniczy w Krakowie (Zakład Hodowli Koni), siedem doniesień z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (Katedra Genetyki i Hodowli Koni; Katedra Metod Hodowlanych, Hodowli Drobiu i Małych Przeżuwaczy), sześć doniesień z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Katedra Hodowli Koni i Jeździectwa), pięć doniesień z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (Katedra Genetyki i Podstaw Hodowli Zwierząt, Zakład Hodowli Koni), po cztery doniesienia z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Katedra Hodowli i Użytkowania Koni i Katedra Biochemii) i Instytutu Zootechniki PIB w Balicach (Dział Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt, Dział Genomiki i Biologii Molekularnej Zwierząt, Krajowy Ośrodek Koordynacyjny w Warszawie), dwa doniesienia były przygotowane przez Uniwersytet Rzeszowski (Katedra Produkcji Zwierzęcej i Oceny Produktów Drobiarskich). Pozostałe ośrodki naukowe, czyli Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu i Uniwersytet Rolniczy w Kostanai (Kazachstan) zgłosiły po jednym doniesieniu. Wśród współautorów zgłoszonych prac znalazł się również Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie i Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.

Jak co roku, obradom towarzyszyła żywiłowa dyskusja. Przewodnim tematem była przyszłość koni małopolskich. Podsumowaniem tej dyskusji była zainicjowana przez Panią dr Iwonę Tomczyk-Wronę (Dział Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach) wspólna deklaracja uczestników obrad do sformułowania i przesłania na adresy stosownych instytucji wniosku o wprowadzenie zmian w ocenie wartości użytkowej koni małopolskich objętych programem ochrony zasobów genetycznych.

W obradach Sekcji wzięła udział Pani Mira Suwała i Pani Agnieszka Szymańska z Polskiego Związku Hodowców Koni. Serdecznie dziękujemy za przybycie. **(Iwona Janczarek)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI OWIEC I KÓZ

Obrady Sekcji podzielone zostały na dwie sesje. W sesji I, której przewodniczyli dr hab. prof. nadzw. UTP w Bydgoszczy Henryka Bernacka i prof. dr hab. Bronisław Borys zaprezentowano 9 komunikatów naukowych, natomiast w sesji II, prowadzonej przez dr hab. prof. nadzw. Annę Szymanowską i dr hab. Witolda Ranta – 12 komunikatów.

Tematyka komunikatów dotyczyła następujących zagadnień:

- ochrona bioróżnorodności i wykorzystanie małych przeżuwaczy w ochronie środowiska przyrodniczego,
- rozród owiec,
- jakość mleka i jego przetworów oraz mięsa małych przeżuwaczy.

W ramach problematyki dotyczącej ochrony bioróżnorodności omawiano strukturę genetyczną aktywnej populacji owiec rasy romanowskiej utrzymywanych w Polsce, analizowano wskaźniki rozrodu ras objętych ochroną zasobów genetycznych oraz genetyczną wrażliwość na trzęsawkę owiec rasy merynos polski w starym typie. Ponadto przedstawiono charakterystykę kozy kazimierzowskiej – polskiej rasy rodzimej, omawiając stan zaawansowania prac nad jej restytucją. W kolejnych komunikatach przedstawiono wyniki badań dotyczących wpływu rodzaju paszy podawanej jagniętom na emisję metanu oraz behawioru owiec i koni podczas wspólnego wypasu prowadzonego w celu utrzymania stabilności botanicznej terenów przyrodniczo cennych. W jednym z komunikatów analizowano rolę, jaką spełniają małe przeżuwacze w tzw. gospodarstwach ekologicznych.

Tematyka komunikatów związanych z rozrodem małych przeżuwaczy dotyczyła analiz poziomu wskaźników reprodukcyjnych owiec poddawanych inseminacji domacicznej poza naturalnym sezonem rozrodczym.

Znacząca część doniesień poświęcona była problematyce uwarunkowań jakości surowców pozyskiwanych od owiec i kóz oraz ich przetworów. W pracach z tego zakresu badano wpływ rodzaju skarmianych pasz bądź dodatków paszowych na efektywność tuczu, wartość sensoryczną i odżywczą tkanki mięśniowej. Porównania takie wykonano uwzględniając również różne formy polimorficzne w genie CAST. Analizowano też zmiany składu chemicznego mięsa jagnięcego przechowywanego w warunkach głębokiego mrożenia. Przedstawiono również szereg wyników charakteryzujących skład chemiczny mleka, różnego rodzaju serów oraz fermentowanych napojów mlecznych, a w przeprowadzonych analizach porównywano wpływ różnych czynników na te produkty.

Ciekawy, ze względów metodycznych, był komunikat informujący o możliwości uproszczenia badań nad behawiorem jagniąt z wykorzystaniem technologii komunikacji bezprzewodowej.

Po każdej z obu sesji prowadzono ciekawą dyskusję, która dotyczyła poruszanej tematyki badawczej. Na zakończenie przewodniczący Sekcji prof. dr hab. Tomasz M. Gruszecki podziękował autorom doniesień, uczestnikom za udział w obradach i dyskusję, a gospodarzom za organizację całego spotkania. **(Tomasz M. Gruszecki)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI DROBIU

Na obrady sekcji zgłoszono doniesienia z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (1), Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (3), Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie (3), Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie (1), Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (1) oraz z Zakładu Wylęgu Drobiu „Malec” w Dębówce (1). Obrady odbyły się w jednej sesji referatowej, w czasie której zaprezentowały się wszystkie uczestniczące w obradach ośrodki. Sesję poprowadzili prof. dr hab. Anna Wójcik z UWM w Olsztynie i dr hab. Henryk Malec z ZWD „Malec” w Dębówce. Tematyka doniesień była różnorodna, dotyczyła szeroko pojętej problematyki dobrostanu drobiu: systemów chowu, obrotu przedubojowego, FPD, a także problematyki dotyczącej wylęgowości jaj oraz możliwości identyfikacji gatunkowej jaj za pomocą analizy mitochondrialnego DNA.

Pierwsze doniesienie pt. „Wybrane wskaźniki dobrostanu kur nieśnych w zależności od systemu chowu i genotypu ptaków” przygotował zespół autorski Justyna Bałkowska i Antoni Brodacki z Katedry Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki UP w Lublinie. W podsumowaniu dr Bałkowska stwierdziła, że odnotowano zróżnicowanie spowodowane systemem chowu (ekstensywny, intensywny) w zależności od typu mieszańca nieśnego (Hy-Line, Zk×RIR), takich wskaźników jak: śmiertelność ptaków, masa jaja, liczba jaj z plamami krwistymi i mięsnymi, zawartość elementów morfotycznych oraz erytrocytów we krwi, stosunek heterofili do limfocytów (H:L), aktywność enzymów wątrobowych (AST, ALT, LDH). Kury utrzymywane w identycznych warunkach i jednakowo żywione wykazywały zróżnicowanie stanu upierzenia w zależności od genotypu. Wykazano przydatność do chowu ekstensywnego zarówno mieszańców po kogutach zielononóżka kuropatwiana i matkach rhode island red, jak i komercyjnego zestawu niosek Hy-Line.

Zespół z Katedry Higieny Zwierząt i Środowiska Wydziału Bioinżynierii Zwierząt UWM w Olsztynie przygotował trzy doniesienia, z których jedno pt. „Wpływ fitobiotyków na reakcję stresową kurcząt w czasie obrotu przedubojowego” (autorzy: Łukasz Chorąży i Anna Wójcik) zostało zaprezentowane podczas sesji. W podsumowaniu swojego wystąpienia prof. Anna Wójcik stwierdziła, że dwa badane fitobiotyki, jeden na bazie rutwicy lekarskiej, a drugi na bazie jeżówki purpurowej, osłabiły reakcję ptaków na czynniki stresowe w obrocie przedubojowym, dzięki czemu mogą być zastosowane w praktyce do łagodzenia niekorzystnych skutków obrotu przedubojowego. Drugie doniesienie również dotyczyło problematyki obrotu przedubojowego – „Zawartość cholesterolu i profil kwasów tłuszczowych w mięsie indyków transportowanych na różne odległości” (autorzy: Anna Wójcik, Janusz F. Pomianowski, Janina Sowińska,

Dorota Witkowska, Edyta Mituniewicz, Tomasz Mituniewicz), natomiast trzecie – „Możliwości zastosowania różnych form i dawek związków wapnia, jako czynnika zmniejszającego nasilenie występowania FPD w chowie wielkotowarowym kurcząt brojlerów” (Tomasz Mituniewicz, Anna Wójcik, Janina Sowińska, Dorota Witkowska, Łukasz Choraży, Edyta Mituniewicz).

Problem FPD u kurcząt przedstawiła mgr Karolina Wnęć (współautor Arkadiusz Matuszewski) z Katedry Szczegółowej Hodowli Zwierząt SGGW w Warszawie, w doniesieniu pt. „Wpływ suchej dezynfekcji ściółki na wyniki produkcyjne, status zdrowotny oraz jakość skóry podeszwy stóp kurcząt brojlerów”. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono wyraźne różnice dotyczące zarówno wyników produkcyjnych, jak i jakości skóry podeszwy stóp kurcząt brojlerów. Wyższą masę ciała na koniec doświadczenia uzyskały kurczęta z grup doświadczalnych, w których na ściółkę ze słomy pszennej stosowano preparat LUBISAN w ilości 50 g/m² (T1) lub 75 g/m² (T2), w porównaniu do grupy kontrolnej. Najlepszej jakości skóra podeszwy stopy była obserwowana w grupie kurcząt T1, a najgorszej – w grupie kontrolnej. Zmiany histologiczne związane z FPD wskazywały na nieswoiste zapalenie skóry, charakteryzujące się małymi i dużymi owrzodzeniami oraz silnymi uszkodzeniami naskórka.

W następnym doniesieniu pt. „Ozonizacja w inkubacji jaj” mgr Andrzej Janowski z Zakładu Wylęgu Drobiu „Malec” w Dębówce omówił badania, w których wykorzystywano ozon do dezynfekcji jaj przed wylęgiem oraz wpływ ozonu na wylęgowość. Przytoczone przez autora prace nie do końca wyjaśniły rolę i znaczenie ozonu w procesie inkubacji, wobec czego wskazane są dalsze badania w tym zakresie.

Doniesienia zgłoszone przez zespół z Zakładu Weterynarii, Rozrodu i Dobrostanu Zwierząt Instytutu Nauk Weterynaryjnych UR w Krakowie dotyczyły tematyki rozrodu drobiu oraz wykorzystania zarodków kurzych w badaniach naukowych. Były to prace pt. „Wpływ pory roku na kształtowanie się wskaźników produkcyjnych stada reprodukcyjnego kur mięsnych” autorów: Marcin Lis i Małgorzata Kamińska oraz „Wykorzystanie testu błony omocznio-kosmówkowej jaja kurzego (HET-CAM) do oceny bezpieczeństwa środków stosowanych w dezynfekcji i dezynsekcji obiektów drobiarskich” autorów: Magdalena Trela, David Liszka, Ryszard Sebesta, Klaudia Korewiecka, Barbara Tombarkiewicz, Krzysztof Pawlak, Jerzy Niedziółka i Marcin Lis. Wykorzystanie zarodków w badaniach przedstawił szczegółowo dr hab. Marcin Lis (współautorzy: Jerzy Niedziółka, Krzysztof Pawlak, Magdalena Trela, Karolina Trzeciak i Barbara Tombarkiewicz) w pracy „Zarodek ptasi jako model w badaniach naukowych”. Zdaniem autorów, ptasie zarodki mogą z powodzeniem być wykorzystywane jako organizm modelowy w badaniach embriologicznych, fizjologicznych i ekotoksikologicznych. Należy jednak zastrzec, że wyniki uzyskane przy zastosowaniu tego modelu, z powodu różnic filogenetycznych, powinny być traktowane z pewną ostrożnością w odniesieniu do ssaków, w tym ludzi. Zastosowanie metody *in ovo* otwiera jednocześnie możliwość poprawy dobrostanu i jakości wylęzonych piskląt poprzez podanie do jaja, w okresie bezpośrednio poprzedzającym rozpoczęcie wykluwania, substancji łagodzących skutki stresu cieplnego (jak np. kwas acetylosalicylowy). Z tego powodu można się spodziewać, że w przyszłości iniekcja *in ovo* substancji embriostymulujących może znaleźć praktyczne zastosowanie w chowie drobiu.

Dr Małgorzata Natonek-Wiśniewska z Działu Genomiki i Biologii Molekularnej Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach przedstawiła pracę pt. „Metoda rozróżniania przynależności gatunkowej jaj na podstawie analizy mitochondrialnego DNA” (współautor Piotr Krzyścin). Problem fałszowania nabałtu jest znany od dawna i niestety ciągle aktualny. Dotyczy on zarówno niezadeklarowanego dodatku mleka bydlęcego do serów kozich czy owczych, jak również produktów z jaj przepiórczych suplementowanych nielegalnie tańszymi jajami kurzymi. Pomocna w przeciwdziałaniu takim praktykom może być metoda analizy DNA, pozwalająca na zidentyfikowanie fragmentów przynależnych do określonego gatunku. Metoda określenia

przynależności gatunkowej jaj okazała się skuteczna i może służyć do weryfikacji gatunkowej przetworów z ich udziałem. W badaniach wykorzystano mtDNA, dzięki czemu metoda jest efektywna nawet przy niewielkim zafaszowaniu.

Obrady Sekcji zakończono podziękowaniem skierowanym do wszystkich uczestników oraz autorów opracowanych doniesień, w szczególności tych, którzy przedstawili wyniki swoich badań w formie prezentacji.

Następnie, zgodnie z planem, przeprowadzono wybory przewodniczącego Sekcji Chowu i Hodowli Drobiu, która została reaktywowana decyzją Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w dniu 8 lipca 2016 roku. Przewodniczącą Sekcji została wybrana prof. dr hab. Anna Wójcik. **(Anna Wójcik)**

SEKCJA CHOWU HODOWLI ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

Członkowie Sekcji zgłosili 32 doniesienia, które zostały w formie streszczeń umieszczone w materiałach Zjazdu. Natomiast podczas obrad Sekcji przedstawiono 13 doniesień, przygotowanych przez przedstawicieli Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Instytutu Zootechniki PIB w Balicach, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Referat wprowadzający pt. „65 lat tradycji badań i nauczania hodowli zwierząt futerkowych w SGGW” przedstawił prof. Marian Brzozowski. Nawiązał on do sylwetki prof. Władysława Hermana, pioniera nauczania chowu i hodowli drobnego inwentarza, w tym zwierząt futerkowych, oraz do działalności jego bezpośredniego ucznia i kontynuatora – prof. Andrzeja Frindta. W swoim wystąpieniu przedstawił, jak na przestrzeni mijających dekad kształtowała się ścisła współpraca świata nauki z hodowcami oraz z odpowiednimi organami administracji państwowej w zakresie rozwoju i doskonalenia hodowli zwierząt futerkowych. W zakończeniu swojego wystąpienia, nawiązując do kontynuacji tych działań, wspominał o czekającym nas niezmiernie ważnym wydarzeniu, jakim będzie organizacja przez Sekcję, w ramach Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, XII Międzynarodowego Kongresu Hodowli Zwierząt Futerkowych (IFASA) w Polsce w roku 2020.

Zgłoszone referaty dotyczyły szerokiego zakresu hodowli, chowu i użytkowania zwierząt futerkowych mięsożernych i roślinożernych. Obrady prowadzono w dwóch sesjach. Pierwszej przewodniczyli prof. dr hab. Grażyna Jeżewska-Witkowska oraz prof. dr hab. Paweł Bielański, zaś drugiej – prof. dr hab. Olga Szeleszczuk oraz dr hab. Dorota Kowalska.

Doniesienia odnoszące się do zwierząt futerkowych mięsożernych dotyczyły zagadnień ich użytkowania (odmian barwnych, wyników rozplodu i odchowu) oraz profilaktyki, w odniesieniu do diagnostyki choroby aleuckiej u norek.

Z zakresu użytkowania zwierząt futerkowych roślinożernych doniesienia dotyczyły wyników użytkowania futrzarskiego szynszyli i mięsnego królików.

Dwa doniesienia poświęcone były ochronie zasobów genetycznych gatunków z grupy zwierząt futerkowych – tchórzy hodowlanych i nutrii.

W obradach Sekcji, oprócz uczestników Zjazdu, wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Polskiego Związku Hodowców Zwierząt Futerkowych, stąd w dyskusji na zakończenie obrad dominowała tematyka wspólnych działań wszystkich podmiotów branży na rzecz rozwoju hodowli zwierząt futerkowych w Polsce. **(Marian Brzozowski)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT TOWARZYSZĄCYCH I DZIKICH

LXXXI Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w Warszawie był dziewiątym roboczym spotkaniem Sekcji Chowu i Hodowli Zwierząt Towarzyszących i Dzikich. Obrady poprowadzili prof. dr hab. Leszek Drozd z Uniwersytetu Przy-

rodniczego w Lublinie i dr hab. Paweł Janiszewski prof. nadzwyczajny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Tematyka doniesień była jak zwykle w tej sekcji różnorodna i dotyczyła ogólnie problematyki związanej z hodowlą zwierząt towarzyszących, egzotycznych i wolno żyjących. Spośród 23 zgłoszonych doniesień 8 zostało przedstawionych w formie prezentacji multimedialnej.

Dr inż. Katarzyna Tajchman z zespołem przedstawiła problematykę kolizji drogowych z udziałem zwierząt dzikich (Tajchman K., Gawryluk A., Drozd L., Czyżowski P., Karpiński M., Goleman M. – Analiza liczby kolizji drogowych z udziałem jeleniowatych na drogach województwa lubelskiego w latach 2011-2013).

Profesor Janiszewski przedstawił problematykę badawczą i wyniki badań prowadzonych przez zespół naukowców z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Instytutu Parazytologii PAN, Stacji Badawczej w Kosewie Górnym, Czech University of Life Sciences Department of Game Management and Wildlife Biology (Praga) oraz Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Janiszewski P., Witkowska D., Steiner-Bogdaszewska Ż., Brożek M. – Zachowanie się cieląt danieli fermowych podczas zimowania w zmodyfikowanych warunkach środowiska; Hanzal V., Janiszewski P., Tajchman K., Košinová K. – Masa tuszy oraz długość zuchwy sarny europejskiej (*Capreolus capreolus*) pozyskanej w centralnych Czechach; Janiszewski P., Witkowska D., Steiner-Bogdaszewska Ż., Brożek M. – Zachowanie się cieląt danieli fermowych podczas zimowania w zmodyfikowanych warunkach środowiska).

Zespół naukowców z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przedstawił analizę funkcjonowania schronisk dla bezdomnych zwierząt (Bednarczyk M., Bombik E., Łagowska K., Sokół J. – Analiza funkcjonowania schroniska dla zwierząt w Ostrowi Mazowieckiej) oraz charakterystykę

skupu dziczyzny na terenie Okręgowej Rady Łowieckiej w Siedlcach (Bombik E., Łagowska K., Kaczorek P., Bednarczyk M., Bombik A. – Charakterystyka skupu dziczyzny z terenu siedleckiego okręgu łowieckiego).

Naukowcy z Centrum Onkologii, Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie, Zakład Genetyki, Pracownia Hodowli Zwierząt Laboratoryjnych oraz SGGW w Warszawie, Wydział Nauk o Zwierzętach, Katedra Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt przedstawił problematykę badawczą dotyczącą szczepów równoległych oraz oceny aktywności myszy w teście otwartego pola (Gajewska M., Świderek W., Unrug-Bielawska K., Szymańska H., Sokołowski G., Cybulska M., Kuklińska U., Goryca K., Wirth-Dzięciołowska E. – Szczepy równoległe – nowy typ szczepów wsobnych myszy laboratoryjnych jako narzędzie do badania genetycznego podłoża cech ilościowych; Gajewska M., Świderek W., Tyl-Bielicka A., Unrug-Bielawska K., Szymańska H., Sokołowski G., Cybulska M., Kuklińska U., Goryca K., Wirth-Dzięciołowska E. – Od apatii do brawury – linie myszy selekcyjonowane przeciwnie na podstawie aktywności w teście otwartego pola).

Na zakończenie obecni na obradach Sekcji wysłuchali doniesienia na temat oceny różnic morfometrycznych pszczoł wybranych ras (Migdał P., Roman A., Popiela-Pleban E. – Ocena różnic morfometrycznych pszczoł miodnych ras buckfast, kaukaska oraz kraińska).

Po wysłuchaniu prezentacji odbyła się dyskusja. Przedstawiona tematyka wzbudziła duże zainteresowanie słuchaczy. Obrady w Sekcji były doskonałą okazją do wymiany poglądów na tematy związane z szeroką problematyką hodowli zwierząt towarzyszących i dzikich.

Wszystkie 23 doniesienia zgłoszone do Sekcji znalazły się w materiałach Zjazdu (Innowacyjność Nauk o Zwierzętach w XXI wieku. LXXXI Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Warszawa, 21-23 września 2016 r.). (**Leszek Drozd**)

Poznań, 6-7. kwietnia 2017



Polskie Towarzystwo
Zootechniczne



Polskie Towarzystwo
Nauk Weterynaryjnych



XIII Forum Zootechniczno-Weterynaryjne

W imieniu Komitetu Organizacyjnego mam zaszczyt i przyjemność zaprosić Państwa do udziału
w XIII FORUM ZOOTECHNICZNO-WETERYNARYJNYM

pt.: „Innowacyjne technologie stosowane w produkcji zwierzęcej”.

Organizatorem jest Polskie Towarzystwo Zootechniczne oraz Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych, a współorganizatorami są: Katedra Genetyki i Podstaw Hodowli Zwierząt, Katedra Żywienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej, Katedra Hodowli Zwierząt i Oceny Surowców oraz Instytut Weterynarii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

XIII FORUM odbędzie się **6-7 kwietnia 2017 r.** w budynku Biocentrum Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przy ul. Dojazd 11.

FORUM będzie poświęcone pamięci inż. Edmunda Apolinarskiego, wieloletniego prezesa Ośrodka Hodowli Zarodowej w Osowej Sieni, zasłużonego zootechnika, inicjatora i realizatora idei uszlachetnienia krajowych krów mlecznym bydłem rasy holsztyńsko-fryzyjskiej.

Celem konferencji jest przedstawienie i popularyzacja innowacyjnych systemów hodowlanych, żywieniowych i profilaktyki weterynaryjnej w zakresie wykrywania, zapobiegania i zwalczania chorób u zwierząt gospodarskich.

Program XIII FORUM, pełną listę prelegentów i tematy wykładów oraz szczegółowe warunki uczestnictwa można znaleźć na stronie internetowej <http://forumzoowet.pl>

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
prof. dr hab. Zbigniew Sobek